

"Štajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krome, pol in četrt leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 krom, za Ameriko pa 6 krom; za drugo inozemstvo se računi naročino z ozirom na visokost postnine. Naročino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravništvo se nahajata v Ptiju, gledališko poslopje stev. 3.

Slava Ti, ki si nas kmete ljubil!

Stajerc

Kmečki stan, srečen stan!

Dopisi dobrosloši in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznalini uredništvo ni odgovorno. Cena oznalini (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznalini se cena primerno zniža.

Štev. 4.

V Ptiju v nedeljo dne 26. januarja 1908.

IX. letnik.

Somišljeniki!

Vkljub temu, da se naši nasprotniki z vsakim dnevom bujejejo in grozijo, prirejali bodoemo tudi v bodoče naše kmetske shode. Nam se gre za to, da pričnemo i na Spodnjem Štajerskem s pravo kmetsko politiko. Ljudstvo naj izve vse izdajstvo, s katerim so ga njegovi vasiljeni poslanci prodali. Ljudstvo naj izprevidi, da mu je dosedanja narodnostna in verska gonja, le in povsod škodovala, da je pri temu le trpelio in postal revno. Zato naprej s hodi napredne stranke!

Kmet je kmetsice! Prihodnji shodi se vršijo tako-le:

V nedeljo, 26. prosinca 1908 točno ob 3. uri popoldne se vrši v gostilni g. Golloba v Vurmburgu

kmetski shod.

Vabljeni so vsi, ki imajo dobro voljo, da si izboljša revni, zanemarjeni kmetski stan svojo bodočnost. Nikdar ne izvzamemo, nikogar ne bodoemo napodili iz shoda. Ali to rečemo, da si ne bodoemo pustili shod od načinkanjih rogovitev razbiti! Za to smo pač že preskrbeli.

Tudi na tem vele pomembnem shodu bodeta govorila posestnik Andrej Drefenig iz Podplata in urednik Karl Linhart iz Ptuja, prvi o gospodarskih kmetskih vprašanjih, drugi pa o političnem položaju.

V nedeljo, * dne 2. svečana, na praznik svečnice, se vrši v gostilni g. Rebernaka v Sv. Lovrencu v slov. gor.

kmetski shod

na katerem bodeta govorila ista dva govornika o istih zadevah.

Možje in žene! Ne pustite se nahujati od vaših sovražnikov in udeležite se shodov polnoštevilno. Saj ni nikdo zavezan, da vstopi v našo stranko. Ali poslušati in potem soditi, to je treba Pridite torej vse!

Kadar gorè potujejo...

Povest od sovrašta in ljubezni.

Spisal Karl Bienenstein.

(10. nadaljevanje.)

VIII.

Drugi dan se je Toni hudo kesal, da ni takoj gostilne zapustil, ko je Zagorjan opazil; se bolj pa se je kesal, da je pustil Roziko samo domu iti. Zdaj ji je gotovo oče vse drugače povedal. In pozljutrajnem naj bi šel zopet na planino, brez da bi Roziko še enkrat videl.

Zagorjanov hlapec je v gostilni vse izvedel ter Roziki povedal. Le-ta je takoj vedela, kdo je bil vzrok prepričju. Ali da je Toni njenega očeta udaril, ji je koštalo veliko solz, ki so iz novega tekle, ko se je zvečer v postelj vlegla. Poleg tega je postajala s tem dnevom ludo bojavljiva. Njeni očet je bil od tega časa vedno bolj ti. Govoril je le najpotrebnije in v njegovih očeh je ležalo nekaj zmednenega. Za Roziko se ni več brigal, kakor da bi jo sploh ne bi bilo.

Prihodnjo nedeljo popoldne je prišel Joža k Zagorjanu. Na poti je srečal Roziko. »No, ali si danes sama?«, je vprašal Joža. »Sama ja, kdo pa naj bi bil z mano?«, je odgovorila. »Ali smem malo s tabo?« — »Hvala, bom že sama pot najdla.« — »Pa bi šel rad

Naša moč.

Kako smešni so naši nasprotniki, ko se namenjuju smejijo in ko vpijejo, da nimamo naprednjaki nobenih moči! Seveda, iz tega priejšnjega nasprotniškega smeha zveni tajni strah, — čim glasneje se rogajo prvaški nasprotniki, tem večja groza jih obhaja... Iz naših listov se norčujejo in vendar mora vsakodobno, ki pozna le malo razmere, gotovo priznati, da ga ni lista, ki bi bil tako priljubljen, tako razširjen in pred katerim bi se sovražniki tako tresli, — kakov naš nevstrasheni "Stajerc".

Istotako so se naši nasprotniki začetkom načrivali iz ustanovitve "Štajerc" napredne stranke. Vpili so, da je to "stranka nemčurjev" in se smejali. Ali ljudstvo se ni dalо zapeljati na prvaški led, ljudstvo se ni dalо zaselepiťti od prvaških narodniških praznih besed, — v trumah je prihajalo ljudstvo v naše vrste in to brez ozira na sladke obljebe od strani "rešiteljev" v klerikalnem talarju in narodniškem fraku. V javnosti se nam nespretniki smejali, ko smo povečali "Štajerc" in ga pričeli izdajati vsak teden. Zdaj se ne smejo več, zdaj ko je že cela vrsta prvaških zakotnih lističev poginila, — lističev, ki so bili ustanovljeni z edinim namenom, da končajo "Štajerc"... Inrogali so se naši nasprotniki, ko smo ustavili svoje "Štajerc" tiskovno društvo. Danes se ne rogajo več, — danes, ko ima to tiskovno društvo lepi prometni kapital, ko je stotero članov, ki so vplačali po 1, 2, 5, tudi 10 deležev po 10 krom, danes, ko prinašajo napredni kmetsje svoj denar raje v naše tiskovno društvo, nego v prvaške posojilnice, danes, ko bode zamoglo to tiskovno društvo plačati za vložene deleže lepo procente, ker se je njegovo prvo podjetje (kmetski koledar) tako temeljito posrečilo... Smejali so se naši nasprotniki, ko smo rekli da bodoemo prirejali s hode, podučevali ljudstvo, mu odpirali oči. Danes se nam ne smejo več, danes nam le grozijo z navad-

nimi psovki, danes nas hočejo prestrašiti s poleni in ncžmi, z ubojem in umorom.

Oj ti naši shodi, ti delajo prvaštvu farške in dohtarske barve velikanske preglavice. Naravno! To niso shodi, na katere pride par po kaplanih kakor živina prgnanih zaslepljencev, par od prvaških dohtarjev odvisnih revežev, — to so ljudski shodi, na katerih se zbirajo najboljši, najpametnejši in najrenejši gospodarji. To so možje, za katerimi leži življenje dela, življenje poštenja, — možje, ki se ne obračajo po vetru, temveč katerih prepričanje je plod izkušnje, dela, trpljenja. In zato so naši pristaši trdn kot skala, previdni kot lesica in pogumni kot lev... Velika moralična moč leži v naših shodi! Pridite, nasprotniki, poglejte naše shode! Tudi vi imate prosto besedo, — pridite in pobijte naše govornike, razkrinkajte nas, ako govorimo neresnico, dokažite nam naše "zmote", le pridite! Ali s tem, da žugate in grozite s trpežom, z ubojem, s surovostjo, s tem nas ne prestrašite...

Naša moč tiči v resničnosti naših trditv in v odkritosrčnosti našega nastopanja. Mi ne skrivamo nicensar in mi povemo vse tako, kakor nam je Bog jezik vstvaril. Klerikalni kakor narodniški pravaki delajo edino z neumnostjo, — oni so fanatici in le zaslepljene ljudi zamorejo imeti v svojem taboru, — ne gre se jim za zmago, temveč za boj. Prepir, sovraščvo, hujskanje, gonja, — to so stebri klerikalstva, stebri prvašta! In vse drugo jim je postranska stvar... Mi pa ne zahtevamo od nikogar, da bi nam slepo verjel in slepo sledil. Vsak naš somišljenik naj se prepriča, naj sodi po lastni pameti in lastni izkušnji... V tem, v resničnosti, v odkritosrčnosti tiči naša moč! In to moč hocete vi pohabljenci, pritljikavi bankroti kaplani in pesniki premagati? Smejite se, — smejite se, pravaki, samim sebi se smejite, ker hočete zid z vašimi trdimi glavami predeti... Smejite se, — lache, Bajazzo! — kajti preko vašemu nazadnjastvu,

malo s tabo. — »Hvala lepa za čast, s tabo bi se res sramoval!« — »Joža je postal bleđ. »Sramovala bi se z mano? Želel bi, da ne bi nikdar to besedo obžalovala. Nikdar, veš, lepa Rozika! Ona je šla naprej. Gledal je sovražno za njo in mrmljal. »Naredil te bodem že malo in ponzošno, dekle!«

Zamišljen je sedel Zagorjan pred hišo, ko je stopil Joža k njemu. »Moram malo pogledati, kaj delaš. Zakaj pa nisi prišel v vas?« — »Zakaj? To vprašaš? O Bog, sosed, tegaj ne zdržim. Znoret moram. Mene Zagorjan, so iz krčme vrgli in to zaradi Požurnikovega pobara. Zaškrpal je z zobmi in nadaljeval: »Poglej me, ali sem še človek ali divja zverina, katero sme vsakdo zasedlosti? Ali sem berač, da si upa vsak hlapec, vsak ušivec čevljev v mene obrisati? Vsi ljudje kažejo s prsti za mano: Tega je Požurnikov pretepel — o, o —. Joža je bil v srcu vesel; zdaj, zdaj je imel Zagorjana v svoji roki. Hujskal je naprej: »Ja, sosed, stvar je končala hudo za najs. Vsi pomagajo proti tebi, celo pobje. Zdaj so zložili celo pescimo proti tebi. Pa ti jo raje ne povem... — »Povej, povej!« — Branil se je navidezno, a končno jo je povedal:

»Zagorjan prihaja k maši v oštarju, Požurnikov fant mu odvezo da...«

Zagorjan je sedel s strupenimi očmi tu. Misel za misel je prihajala v njegovo glavo in končno je obstala ena misel. Prijel je Jožeta za rokav in rekel: »Ti, ali moram vse to prepreti? Mislim da ne. Tu se mora nekaj zgodi! Ali me razumeš? — »Razumem,« je odgovoril Joža; »ali kaj naj storis? Vsi skupaj pomagajo. K vescem ko bi enega dobil. Temu bi dal lahko spomin, drugače te bodo še šolarji zasmehovali. — »Daj mi svet!« je prosil Zagorjan. In Joža je vedel za svet. Posredoval mu je celi načrt ter končal: »Nevernosti ni zate. Napravila kakor takrat. Jaz sem tvoja priča. Prisežem vse.«

Prihodnje dni enkrat bodem, da znam še gospodarja. Opoludine sta kmeta zopet odhajala. Ko sta prišla do gozda, prepričala sta se, da je puška, ki sta jo tam skrila, se vedno na svojem mestu.

Proti večeri so videli kmeti, kako sta šla Zagorjan in Joža proti hiši zadnjega. Kmalu potem je prišel Jožev hlapec v gostilno in zahteval pet litrov vina. »Zakaj pa potrebujete danes toliko vina?« je vprašal krmač. »Zagorjan in Joža sta napravila neko kupčijo; Joža je dal kos njive, Zagorjan pa par volov. Mi pričnemo zopet z dobrim gospodarstvom. — »Aha, in to s petimi litri

V nedeljo, 26. prosinca 1908 ob 3. uri pri g. Gollobu v Vurmburgu kmetski shod!

preko vaši zaostalosti koraka ljudstvo, — krepko napredno, po gumno ljudstvo...

Dopisi.

Šoštanj. Odkar obstoji „Štajerc“, podučuje vedno kmete, kakšni prijatelji so jim prvaški dohtarji in njihovi pristaši. Živi dokaz tega, da smo resno govorili, pa so dogodki v Šoštanju. Kakor v obče značo, je prvaški voditelj in najiskrenjeji prijatelj prvaškega dohtarja Majerja zabredel tako v dolgove, da se ne more več pomagati. Da se je dosedaj držal, temu je vzrok le-to, da si je jemal iz posojilnice denarja, kolikor se mu je ljubilo; bil je član vodstva posojilnice in nihče ga ni nadzoroval, zlasti tudi ne načelnik dohtar Majer. (Govori se, da posojilnica sploh kmetom v zadnjih 2 letih ni dajala več posojila, ker je vedenar, katerega so kmetje vlagali, potreboval Ivan Vošnjak) A konečno je tudi posojilnici izmanjkalo denarja in tako je tudi Ivan prišel na cedilo. Ker v posojilnici ni več denarja, ga tudi Ivan Vošnjak več nima in tako je bil primoran pripoznati, da ni več vstanu plačati svoje dolgove, kateri gredo v več sto tisočev. Popolnoma naravna posledica tega je, da so ljudje razvideli, da njihove vloge v šoštanjski posojilnici niso več v arne in vled tegu svoje vloge nazaj tirajo, večinoma seveda brezuspešno, ker posojilnica nima denarja. Nezaslišano pa je — in to si zapomnite, kmetje, da

bodete za bodočnost vedeli, kje so Vaši prijatelji — da sedaj posojilnica od kmetov, katerim je dajala posojila, denar nazaj tirja, — še bolj nečuvno je, da dohtar Majer kmete toži in na ta način kmetom nepotrebne stroške, sibi pa dobitek dela — dočim se prvaškim pričašem v Šoštanju prav ničesar ne zgodi. Ko bi posojilnica iztirjala od Ivana Vošnjaka črez 150.000 kron, od Rajšterja črez 70.000 kron in še druga manjša in večja posojila, bi bilo takoj dovolj denarja na razpolago. A vborg trpin kmet mora plačati — poleg tega pa še tega, kar si je s krvavimi žulji prislužil in kar je zaupno položil v posojilnico, ne dobi nazaj. To je nevebrijoče! Ali je res prvakom vse dovoljeno? Ali za prvake ne veljajo postave? Kje so javne oblasti tem neznotrim razmeram konec napravijo, ker kmetje smo že dovolj trpeli in nismo več voljni vsega prenašati!

Rogaška Slatina. Dragi „Štajerc“, pojasni
nalo razmere v naši rokodelski zadruži, katera
ploh že davno v staro železje sliši. Ta zadruža
ma nekaj premoženja in za teh par kronic je
vedni preprič. V zadruži so udje raznega politič-
nega mišljenja. Ali mesto da bi te krvavo pri-
pranjene kronice v kakšni dobrì naprednici hranili
nici naložilo, vložili so jih raje v farško poso-
jilnico. Tam dobijo male obresti in potem se
ih sami rokodelci zopet za visoke obresti po-
sodijo. Ali ni to škandal? Naši obrtniki se
stopejo za napredne v pametne može, pa vendar
dopustijo, da se farška posojilnica z njih de-
narji žepo flka. Vzdramite se!

Iz zgorne Radgogene. Naš mili okr. načelnik g. Zvonček Terstenjak, po domače Lešnik, je sklical 15. t. m. občno sejo okr. zastopa. Prišlo je vseh 16 udov garde župnika Kunca, seveda so bili vsi povabljeni, "Bräckolianec" pa je prišlo samo 12, ker nista dva uda dobila vabila. Otvoril je g. načelnik ob 10 uri sejo in nekaj

neče je zadonel strel. Toni se je prijel za prsa in zapil: »Zagorjan!« Le-tega pa je prijela neizrečna groza, ker je puško od sebe v divjal v dolino. Tako še ni noben človek bežal. Kamenje je letelo okoli njega in silo mu je, kakor da bi ga nevidni duhovci zasledovali. Zagorjan, Zagorjan! so vpili in »Morilec, morilec!« Zagorjan je bežal in bežal. In zdele se mu je, da čuje v gozdu glasove: »Zagorjan je Tonita umoril!« In zdaj pa padel Zagorjan v mah in iz njegovih ust je doneko lazno tuljenje.

Zagorjanovi so sedeli ravno pri kosilu, ko so se rata odprila in je stopil kmet razmršen in brez klobuka sobo. Blazno je pogledal ljudi, dvgnil prst in rekel: **Pst!** Ali ste že čuli? Zagorjan je Tonita umoril. Mrtev. In potem se je nasmejal grozno: »Mrtev je! Bledi ogledal ljudje na kmeta. »Jezus, kmet je zoren! je rejal starci hlapce. Rozika pa je stopila k ocetu, padila pred njim na kolena in rekla: »Oče, za Božjo voljo, aje se jsi zgodilo? — Ali kmet je zopet šepečat: »Pst, st! Mrtev je, mrtev. Zagorjan ga je umoril!«

Zdaj je vedela Rosika vse. Sovraščo ji je vzel
četa in ljubčeka. Tu ni bilo nicesar več za napraviti.
ili zgoraj na planini je bilo morda še kaj pomagati. In
akoršna je bila, je hitela navzgor.

prične brati udom. Ker pa so bili tudi nemški udi udeleženi, so zahtevali naj se jim tolmači, da tudi znajo kaj da se govoriti. Nato se načelnik obrne na g. župnika Kunci in reče: „Gospod, vi povejte“ in gospod res začne nekaj na nemško obračati, pa čisto slabo. Potem pa vzame g. načelnik prejšnji nemški zapisnik ni ga bere; tega pa niso zastopili Slovenci. To je bila krvavo smešna homedija! Komaj je prebral zapisnik, se je slišal glas od napredne stranke na g. glavarja: „Ali je to postavno, da se niso vabili vasi udi k seji?“ i. t. d. G. glavar je mogel reči načelniku, da ta ni postavno povabil udov in da se ne more ta seja izvršiti ter je za danes sklenjena. Udi so šli domu! Prašal je tudi načelnik, kaj pa gosp. Zemlič pove na to? Ali Zemlič je molčal in ni nič povedal. — Zdaj so „Bračkolianci“ tiste puške, katere so pri volitvi načelnika v kuruzo postavili (kakor je takrat „Gospodar“ pisal) seboj prinesli in jih bodo že večkrat prinesli. — Potem gre gosp. načelnik žalosten sam domu, pa nismo čuli streljati pri sv. Juriju, kakor takrat, ko so načelnika volili; vse je bilo tiko. Menda gosp. Kunci nima strelnega prahha zegnanega, ker je zdaj zegnana voda zmrznila... Nočemo g. načelnika dalje nadlegovati, kajti on ni kriv, da je načelnik, ampak drugi kateri so ga volili. Že takrat, ko je bil načelnik konzuma je podplata zgubil; zdaj pa po mogoče še glavo zgubil in ako jo lesica najde, bo žalostno lajalja... Drngikrat več, za zdaj naj velja! (Glej tudi članek v „Spodnjestajerskih novicah“).

Sv. Barbara v Halozah. Resnične so besede požjega učenika, ko je rekel: po njih delih jih pote spoznali. Ko je v nedeljo pred novim letom, g. župnik Vogrin na kanceljnem razlagal božjo besedo, je pri tem omenil od vzgoje otrok, kako se morali odgovarjati v sedanjih časih. Prašamo sedaj Vas, kakšno vzgojo pa so prejeli nekateri otroci iz vaših vrst, ki nedolžne otroke rabijo svoje pohotne namene, in odnesejo svojo grešno čo roki pravice v daljno Ameriko? Opozarjam vas na besede, katere ste izgovorili pri tej pridigi, da znate za osebo, katera je izrekla, da bodejo šli farani s kamenjem nad vas! V poslano Vam odgovorimo, da Vi lahko v zakristiji tej osebi na uho poveste, ki bolje pristoja za cerk. klučarja v Cvetlini, na Hrvaško, kakor k podružnični sv. Elizabeti, ker je to ista oseba, kateri je prigovarjal mogoče na pripravo provisnjora Gomilškega naprednjakom za podpis z Vaš sprejem z kamenjem, in ste izrazili da njemu podete s točo vrnili. To je tista oseba, kateri je hodil z nekterimi zaslepenci k. g. dekanu, in baroni Kübeki, da ja Vi ne bi prišli semkaj, sedaj budemmo znali za gotovo, od kod bode prizajalo zlo vreme za nas farane. Radi kaplana Rabuzeka in sebe ste omenili, da bode fara razdeljena. Opozorimo vaju, da se tega zastonj reselita. Giba vkup štriba, s kako mero merita tako se vama bode odmerjalo. Ali Vam je bilo potrebno dne 12/1. 08 s prižnico izjavoprejšnjega urednika Zavadilja, radi ravnega g. Murkoviča čitati? Mi Vam tako nismo nič verili. Ali se spominjate besed božjega učenika, ki pravi naj sveti Vaša luč pred ljudmi, da boleži vidli Vaša dobra dela in častili mojega Očeta ki je v nebesih? Tudi ste vabilo g. predstojnika, šolski odbor, konkurenčni odbor, in Vaše po zvijači izvoljene crk. klučarja, radi organistovega stanovanja, sami ste ga hoteli odloviti, in sedaj bi naj farani se za njega potekovali. Ne boš, Hanza! Prihodnjič naprej, grajiva dovoli za celo Vašo življenje. Besničolinhček

Kapla pri Armežu. V naši hribovski občini
ivita dve prijateljsko vezani lepi dami, ki se
azlikujeta z nošo in obnašanjem od ostalega
prebivalstva, vkljub temu da je ena domačinka,
ruglo pa je račnati k izobraženim slojem. Ali
ama občuje vse edno rada z navadnimi ljudmi,
elo z žnidarskimi pomočniki. Semdertja napra-
ita te dami večje izlete in gledati zlasti na
mlade železniške uradnike. Malo pred Božičem
ta obiskali tudi gostoljubni farovž v Št. Ožbaltu,
katerem sta ostali do polnoči ter prišli še
jutru dom. V tem farovžu ne dobijo mlad-
enske samo prenočišča, temveč ostanejo lahko
tudi dalje časa. Ni čudno za človeka, ki pozná
nano ljubeznivost gospoda fajmoštra. . .

Teržišče pri sv. Križu. Je res smola! Naš gupan Smole, odkar se bližajo občinske volitve